

بسمه تعالی

درس

اندیشه سیاسی

در اسلام و ایران 1

(از صدر اسلام تا پایان اموی)

گزارش اندیشه سیاسی در اسلام و ایران 1 (از صدر اسلام تا پایان اموی) فراگیر اهم موارد ذیل می باشد:

1. طرح درس اندیشه سیاسی در اسلام و ایران 1

2. برنامه درسی

3. منابع درسی

4. متون کمک درسی

5. محورهای مطالعاتی

6. پرسش های آزمون میان دوره

7. محورهای اصلی پرسش های آزمون نهایی

1. طرح درس

عنوان درس به فارسی:

اندیشه سیاسی در اسلام و ایران 1

عنوان درس به انگلیسی:

Political Thought in Islam and Iran(1)

(Early Islam until the end of the Umayyad period)

هدف درس:

آشنایی دانشجویان با ماهیت و چیستی اندیشه سیاسی از صدر اسلام تا پایان امویان از طریق مطالعه آراء جریانهای فکری، مفاهیم و اندیشه ها.

شرح درس:

در این درس دانشجویان با شکل گیری مفاهیم، اصول، ضرورت اندیشه ها و آراء فرقه ها از بعثت پیامبر اکرم(ص) تا پایان دوره اموی و نیز با تفاوت ها و شباهت های آنها و نسبت سنجی آنان با اندیشه های وحیانی آشنا می گردند.

سرفصل درس:

1- منابع اندیشه سیاسی در اسلام

2- چارچوب های نظری در تحلیل اندیشه های سیاسی در اسلام

3- مفاهیم و کلیات:

- مفاهیم اساسی سیاسی:

- نبوت؛

- خلافت (بیعت، اجماع)

- امامت (عصمت، ولایت، انتظار)

- سلطنت؛

- امارت؛

- امت؛

4- نسبت دین و سیاست در اسلام و ایران

5- ویژگی های اساسی اندیشه سیاسی کلاسیک در اسلام و ایران

6- زمینه های شکل گیری اندیشه سیاسی در اسلام

7- نظریه های مربوط به نظام سیاسی:

- امامت؛

- خلافت.

8- ادوار و تحولات اندیشه سیاسی در اسلام:

- اندیشه سیاسی در عصر پیامبر اکرم (ص)

- اندیشه سیاسی در عصر خلفای نخستین

- اندیشه های سیاسی اسلام در دوره امام علی (ع)

- اندیشه های سیاسی اسلام از امام حسن (ع) تا امام صادق (ع)

9- مکتب سیاسی شیعه امامیه

10- سایر مکاتب و جریان های اندیشه سیاسی تا پایان امویان

- خوارج؛

- مرجئه؛

- جبریه: اشاعره؛

- تفویض: معتزله؛

- زیدیه.

منابع پیشنهادی:

پولادی، کمال (1394) تاریخ اندیشه سیاسی در ایران و اسلام، چاپ پنجم، تهران: مرکز.

تقوی، محمدناصر (1384) - دوام اندیشه سیاسی در ایران: ارزیابی تحلیلی نظریه زوال اندیشه سیاسی، تهران: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، پژوهشکده علوم و اندیشه سیاسی، قم: بوستان کتاب.
حسن، حسن عباس (1389) ساختار منطقی اندیشه سیاسی اسلام، ترجمه مصطفی فضائلی، قم: بوستان کتاب.

حلبی، علی اصغر (1380) تاریخ اندیشه های سیاسی در ایران و اسلام، تهران: اساطیر.

علیخانی، علی اکبر و همکاران (1387) سیاست نبوی؛ مبانی، اصول و راهبردها، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.

عنایت، حمید (1385) نهادها و اندیشه های سیاسی در ایران و اسلام، با تصحیح و مقدمه صادق زیباکلام، تهران: روزنه.

قادری، حاتم (1395) اندیشه سیاسی در اسلام و ایران، چاپ پانزدهم، تهران: سمت.

عنایت، حمید (1392) اندیشه سیاسی در اسلام معاصر، ترجمه بهاء الدین خرمشاهی، تهران: خوارزمی.

فریشلر، کورت (1393) امام حسین (ع) و ایران، ترجمه ذبیح الله منصوری، تهران: بدرقه جاویدان.
کرون، پاتریشیا (1389) تاریخ اندیشه سیاسی در اسلام، ترجمه مسعود جعفری، تهران: سخن.

این سرفصل در جلسه مورخه 1395/6/2 کارگروه تحول و ارتقاء علوم سیاسی به تصویب نهایی رسید.

2. برنامه درسی

برنامه درسی دارای سه بخش است:

اول. جلسات درسی

دوم. آزمون میان دوره (ترم)

سوم. طرح و گزارش مطالعاتی درسی

چهارم. آزمون نهایی در پایان دوره (ترم).

اول. جلسات درسی

جلسات هفتگی درس کلاس، با طرح عنوان بحث درس هفته توسط استاد و پرسش استاد از دانشجویان در زمینه خلاصه درس هفته پیش توسط دانشجویان به منظور یاد آوری، ارایه مطالب به ترتیب طرح درسی توسط استاد، پرسش های رفع ابهام دانشجویان و پاسخ استاد و سرانجام جمعی بندی بحث جلسه و اعلام عنوان بحث درس هفته بعد انجام می پذیرند. شامل 18 جلسه در شرایط عادی که در صورت کاهش جلسات به هر دلیلی، مباحث ادغام شده و تمامی سرفصل ها ارایه خواهد شد. به ترتیب ذیل:

جلسه اول. مقدمات درسی

طرح درسی، برنامه درسی، منابع درسی، امتیازبندی

جلسه دوم

محور 1- منابع اندیشه سیاسی در اسلام

جلسه سوم

محور 2- چارچوب های نظری در تحلیل اندیشه های سیاسی در اسلام

جلسه چهارم

محور 3- مفاهیم و کلیات:

- مفاهیم اساسی سیاسی (1):

1. نبوت؛

2. خلافت (بیعت، اجماع)

3. امامت (عصمت، ولایت، انتظار)

جلسه پنجم

محور 3- مفاهیم و کلیات

- مفاهیم اساسی (2):

4. سلطنت؛

5. امارت؛

6. امت؛

جلسه ششم

محور 4- نسبت دین و سیاست در اسلام و ایران

جلسه هفتم

محور 5- ویژگی های اساسی اندیشه سیاسی کلاسیک در اسلام و ایران

جلسه هشتم

محور 6- زمینه های شکل گیری اندیشه سیاسی در اسلام

جلسه نهم

محور 7- نظریه های مربوط به نظام سیاسی:

الف. امامت؛

ب. خلافت.

جلسه دهم

محور 8- ادوار و تحولات اندیشه سیاسی در اسلام:

اول. اندیشه سیاسی در عصر پیامبر اکرم (ص)

جلسه یازدهم

محور 8- ادوار و تحولات اندیشه سیاسی در اسلام:

دوم. اندیشه سیاسی در عصر خلفای نخستین

سوم. اندیشه های سیاسی اسلام در دوره امام علی (ع)

جلسه دوازدهم

محور 8- ادوار و تحولات اندیشه سیاسی در اسلام:

چهارم. اندیشه های سیاسی اسلام از امام حسن (ع) تا امام صادق (ع)

جلسه سیزدهم

محور 9- مکتب سیاسی شیعه امامیه

جلسه چهاردهم

محور 10- سایر مکاتب و جریان های اندیشه سیاسی تا پایان امویان

1. خوارج؛

2. مرجئه؛

جلسه پانزدهم

محور 10- سایر مکاتب و جریان های اندیشه سیاسی تا پایان امویان

3. جبریه: اشاعره؛

4. تفویض: معتزله؛

جلسه شانزدهم

محور 10- سایر مکاتب و جریان های اندیشه سیاسی تا پایان امویان

5. زیدیه.

جلسه هفدهم

جمع بندی و نتیجه گیری

جلسه هیجدهم. آزمون نهایی پایان دوره

دوم. آزمون میان دوره (ترم)

آزمون میان دوره از منابع کمک درسی معرفی شده انجام می شود. دانشجویان 10 پرسش را انتخاب کرده و بدانها پاسخ میدهند. پاسخ آزمون میان دوره 5 نمره از بیست یا 25 امتیاز از صد را دارد.

سوم. مسئله و گزارش مطالعاتی درسی

دانشجویان، مسئله ای مرتبط با درس و سرفصل درسی را با مشاورت و هماهنگی استاد بر می گزینند. با رعایت شیوه مطالعه به مطالعه منابع مربوطه پرداخته و با رعایت شیوه گزارش نویسی، گزارش مطالعاتی خود را بانجام میرسانند. رایه گزارش مطالعاتی 5 نمره از بیست یا 25 امتیاز از صد را دارد.

چهارم. آزمون نهایی در پایان دوره (ترم)

آزمون نهایی پایان دوره (ترم) از مطالب رایه شده استاد طبق سرفصل درسی و در جلسات کلاسها، برداشت ها و یادداشت های شخصی دانشجویان صورت می پذیرد. سه سؤال عمدتاً تحلیلی رایه شده که دانشجو می تواند با انتخاب درست دو مورد، بدقت بدانها پاسخ گوید. پرسش اضافی برای دانشجویانی که به هر دلیل موجه نتوانسته اند پاسخ پرسش های میان دوره و یا گزارش مطالعاتی خود را رایه نمایند.

3. منابع درسی اندیشه سیاسی در اسلام و ایران 1

منابع درسی اندیشه سیاسی در اسلام و ایران 1 سه مورد می باشند. به ترتیب:

اول. منبع اصلی درس:

مطالب ارایه شده در جلسه های درسی، برداشت ها و یادداشت های شخصی دانشجویان.

این مطالب در آزمون نهایی پایان دوره (ترم) مورد پرسش واقع شده و اهم پرسش

های امتحانی از این منبع می باشد.

دوم. منابع کمک درسی:

این منابع، متون انتخابی یا گزیده تفصیلی تر متونی از آثاری بوده که مستقیماً به موضوع

درس پرداخته اند. برای آشنایی بیشتر دانشجویان با منابع و متون دست اول تر تخصصی و

جامع که لازم بوده اما در جلسات درس فرصت کافی برای ارایه و بررسی مفصل آنها

وجود ندارد. پرسش های آزمون میان دوره از این منابع و متون صورت گرفته و در آزمون

نهایی پایان دوره مستقیماً مورد پرسش قرار نمی گیرند.

سوم. منابع مطالعاتی:

اهم منابع معرفی شده در سرفصل درسی و منابع معتبری بوده که ارتباطات تنگاتنگی با

موضوع درس داشته و اشراف دانشجویان بدانها، در وقوف آنان به محتوایی درسی کمک

می نماید. دانشجویان یک موضوع یا مسئله را به عنوان مطالعات درسی انتخاب نموده و با

رجوع به این منابع، بدانها پاسخ داده و گزارش مطالعاتی خود را انجام میدهند.

4. متون کمک درسی

5. محوره‌های مطالعاتی درس اندیشه سیاسی اسلام و ایران 1

اول. تذکرات مهم:

1. اول. دانشجویان با مشاورت استاد یک موضوع و مسئله را بدقت انتخاب میکنند.

دوم. به مطالعه آثار بویژه از متون مطالعاتی می پردازند.

سوم. گزارشی حدود 10(ده)صفحه ای تهیه و ارایه میدهند.

2. رعایت؛

الف. روش علمی مطالعه و تحلیل متن

ب. ساختار و آیین گزارش نویسی الزامی است.

الف. مطالعه و ساختار گزارش آن شامل سه بخش است.

اول. پیش درآمد: شامل معرفی متن (1تا2صفحه)

دوم. درآمد: شامل تحلیل متن (6تا8صفحه)

سوم. برآمد: نتیجه گیری همراه منابع (1تا2صفحه).

ب. آوردن مستندات، ذکر نشانی آنها و نقل قولهای مستقیم در گیومه، ... لازم است.

3. گزارش مطالعاتی 5 نمره از بیست یا 25 امتیاز از صد را دارد.

دوم. محوره‌های مطالعاتی و گزارش درس متون سیاسی

1. منابع اندیشه سیاسی در اسلام

2. چارچوب های نظری در تحلیل اندیشه های سیاسی در اسلام
3. مفاهیم و کلیات اندیشه سیاسی
4. مفاهیم اساسی اندیشه سیاسی اسلام
5. نبوت در اندیشه سیاسی اسلام
6. خلافت (بیعت، اجماع) اندیشه سیاسی اسلام
7. امامت اندیشه سیاسی اسلام
8. عصمت اندیشه سیاسی اسلام
9. ولایت در اندیشه سیاسی اسلام
10. انتظار در اندیشه سیاسی اسلام
11. سلطنت در اندیشه سیاسی اسلام
12. امارت در اندیشه سیاسی اسلام
13. امت در اندیشه سیاسی اسلام
14. نسبت دین و سیاست در اسلام و ایران
15. ویژگی های اساسی اندیشه سیاسی کلاسیک در اسلام و ایران
16. زمینه های شکل گیری اندیشه سیاسی در اسلام
17. نظریه های مربوط به نظام سیاسی
18. نظریه نظام سیاسی امامت
18. نظریه نظام خلافت
19. ادوار و تحولات اندیشه سیاسی در اسلام
20. اندیشه سیاسی در عصر پیامبر اکرم (ص)
21. اندیشه سیاسی در عصر خلفای نخستین
22. اندیشه های سیاسی اسلام در دوره امام علی (ع)
23. اندیشه های سیاسی اسلام از امام حسن (ع) تا امام صادق (ع)
24. مکتب سیاسی شیعه امامیه
25. سایر مکاتب و جریان های اندیشه سیاسی تا پایان امویان
26. اندیشه سیاسی خوارج
27. اندیشه سیاسی مرجئه
28. اندیشه سیاسی جبریه: اشاعره
29. اندیشه سیاسی تفویض: معتزله

6. پرسش های آزمون میان دوره

تذکر مهم:

1. دانشجویان از میان 30 پرسش، 10 مورد را انتخاب نموده و با رجوع به منابع کمک درسی بدانها پاسخ میدهند.

2. پاسخ پرسش ها جمعا 5 نمره از 20 یا 25 امتیاز از 100 را دارد.

پرسش ها:

1. منابع اندیشه سیاسی در اسلام چه میباشند؟
2. چارچوب های نظری در تحلیل اندیشه های سیاسی در اسلام چگونه است؟
3. مفاهیم و کلیات اندیشه سیاسی چه میباشند؟
4. مفاهیم اساسی اندیشه سیاسی اسلام کدامند؟
5. نبوت در اندیشه سیاسی اسلام چه است؟
6. خلافت (بیعت، اجماع) اندیشه سیاسی اسلام چگونه میباشد؟
7. امامت اندیشه سیاسی اسلام چگونه است؟
8. عصمت اندیشه سیاسی اسلام چه میباشد؟
9. ولایت در اندیشه سیاسی اسلام چگونه است؟
10. انتظار در اندیشه سیاسی اسلام چه میباشد؟
11. سلطنت در اندیشه سیاسی اسلام چه است؟
12. امارت در اندیشه سیاسی اسلام چگونه میباشد؟
13. امت در اندیشه سیاسی اسلام چگونه است؟
14. نسبت دین و سیاست در اسلام و ایران چگونه میباشد؟
15. ویژگی های اساسی اندیشه سیاسی کلاسیک در اسلام و ایران کدامند؟
16. زمینه های شکل گیری اندیشه سیاسی در اسلام چه بود؟
17. نظریه های مربوط به نظام سیاسی کدامند؟
18. نظریه نظام سیاسی امامت چه میباشد؟
18. نظریه نظام خلافت چگونه است؟
19. ادوار و تحولات اندیشه سیاسی در اسلام کدامند؟
20. اندیشه سیاسی در عصر پیامبر اکرم (ص) چگونه بود؟
21. اندیشه سیاسی در عصر خلفای نخستین چه بود؟
22. اندیشه های سیاسی اسلام در دوره امام علی (ع) چگونه بود؟
23. اندیشه های سیاسی اسلام از امام حسن (ع) تا امام صادق (ع) چه بود؟
24. مکتب سیاسی شیعه امامیه چگونه است؟
25. سایر مکاتب و جریان های اندیشه سیاسی تا پایان امویان کدامند؟
26. اندیشه سیاسی خوارج چه بود؟
27. اندیشه سیاسی مرجئه چگونه بود؟
28. اندیشه سیاسی جبریه: اشاعره چه بود؟

29. اندیشه سیاسی تفویض: معتزله چه بوده است؟

30. اندیشه سیاسی زیدیه چه بوده و میباشد؟

7. محوره‌های اصلی پرسش‌های آزمون نهایی

درس اندیشه‌های سیاسی در اسلام و ایران (1)

تذکر مهم

پرسش‌های آزمون نهایی درس، از محوره‌های ذیل با استفاده از منبع اصلی درسی یعنی برداشت‌ها و یادداشت‌های شخصی دانشجویان از مطالب ارایه شده در جلسات کلاس خواهند بود. اما سئوالات لزوماً عین این محورها نبوده بلکه ممکنست بصورت مقایسه‌ای مثلاً مقایسه نظریه نظام امامت و خلافت؟، یا ... باشند.

1. منابع اندیشه سیاسی در اسلام
2. چارچوب‌های نظری در تحلیل اندیشه‌های سیاسی در اسلام
3. مفاهیم و کلیات اندیشه سیاسی
4. مفاهیم اساسی اندیشه سیاسی اسلام
5. نبوت در اندیشه سیاسی اسلام
6. خلافت (بیعت، اجماع) اندیشه سیاسی اسلام
7. امامت اندیشه سیاسی اسلام
8. عصمت اندیشه سیاسی اسلام
9. ولایت در اندیشه سیاسی اسلام
10. انتظار در اندیشه سیاسی اسلام
11. سلطنت در اندیشه سیاسی اسلام
12. امارت در اندیشه سیاسی اسلام
13. امت در اندیشه سیاسی اسلام
14. نسبت دین و سیاست در اسلام و ایران
15. ویژگی‌های اساسی اندیشه سیاسی کلاسیک در اسلام و ایران
16. زمینه‌های شکل‌گیری اندیشه سیاسی در اسلام
17. نظریه‌های مربوط به نظام سیاسی
18. نظریه نظام سیاسی امامت
18. نظریه نظام خلافت

19. ادوار و تحولات اندیشه سیاسی در اسلام
20. اندیشه سیاسی در عصر پیامبر اکرم (ص)
21. اندیشه سیاسی در عصر خلفای نخستین
22. اندیشه های سیاسی اسلام در دوره امام علی (ع)
23. اندیشه های سیاسی اسلام از امام حسن (ع) تا امام صادق (ع)
24. مکتب سیاسی شیعه امامیه
25. سایر مکاتب و جریان های اندیشه سیاسی تا پایان امویان
26. اندیشه سیاسی خوارج
27. اندیشه سیاسی مرجئه
28. اندیشه سیاسی جبریه: اشاعره
29. اندیشه سیاسی تفویض: معتزله
30. اندیشه سیاسی زیدیه